

metus 73. de appell. n. 3. Alex. de Nævo ib. n. 9. Scacc. de appell. q. 6. n. 18. & seq. Pirhing. Anacl. & alii.

Et dato, quod aliquis justo metu cadente in constantem virum correptus, non auderet appellare coram iudice d quo, tunc sufficeret, quod coram honestis viris intra decem dies protestaretur, se vellet appellare à sententia contra se injuste lata, sed detineri justo timore iudicis d quo. In tali enim casu ejus protestatio haberetur pro vera appellatione, ut expressè habetur in cap. Si justus metus 73. de appell. præcisè his verbis: "Si justus metus, quominus appellaveris, te excusat, ad appellationis re-putaris beneficium convolasse, dummodo infra tempus, quo licitè provocatur." Et in ejus summario dicitur, "Justus metus excusat, adeoque non appellans habetur pro appellante, si fuerit protestatus, & appellationis causas duxerit exprimendas." Gloss. ibi; Abbas, Barb. & alii passim ibid. Et ratio est, ne propter gravem metum cadentem in constantem virum præcludatur aditus, & medium ad justam defensionem gravaminum, ad quæ reparanda est instituta appellatio. Suggestum 15. & c. Cum Speciali 51. de appell. Vid. supr. art. 1. n. 4.

Appellatio potest fieri duplici modo. Primo modo illico, seu incontinenti à sententia lata, seu ut alii dicunt, *stante pede*, iudice adhuc pro tribunali sedente, id est eo nondum ad extraneos actus divertente, & tunc ea fit viva voce; l. Litigatoribus 14. junct. Gloss. verb. Illico, l. A sententia 5. §. fin. ff. de appell. & sufficit, quod appellans dicat Appello, l. 2. ff. de appell. & hoc ipsum faciat per Notarium scribi in Actis. Maranta de ordin. Jud. p. 6. in act. 2. n. 124. & seq. Pirhing. lib. 2. tit. 28. de appell. n. 101. Anacl. ibid. n. 119. Hoc autem solum procedit in appellatione à sententia definitiva, nam appellatio ab interlocutoria, vel gravamine aliquo debet fieri in scriptis, ut expressè statuitur "in c. cordi nobis 11. de appell. in 6. Sancimus igitur, ut si quis in iudicio, vel extra super interlocutoria, vel gravamine aliquo ad nos duxerit appellandum, causam appellationis in scriptis assignare deproperet." Secundo modo potest fieri ex intervallo, intra tamen decem dies, juxta Authem. Hodie cum Gloss. ib. Cod. de appell. & c. Anteriorum 28. caus. 2. quest. 6. & tunc ea faciendū est in scriptis per libellum, qui vocatur Appellator. in quo libello debet exprimi quis appellat, contra quem, & sententia, & appellatio. l. 1. §. fin. ff. de appell. & ibi Gloss. verb. Libellos, Marant. loc. cit. Anacl. lib. 2. tit. 28. de appell. n. 120. Pirhing. ib. num. 101. & alii communiter.

Appellatio potest fieri, nedum per hæc verba expressa Appello, vel Provocho; sed etiam per alia æquipollentia, dicendo, v. gr. Committo, vel Subjicio me appellationi Papæ, vel alterius superioris, ex quo sim nimis gravatus, vel similia; tunc enim per similia verba censetur quis verè & validè appellasse, & acta ex post contra ipsum à iudice d quo pro attentatis habentur, ut clarè patet ex c. Ad audientiam nostram noveris pervenisse, quod cum Zamorensis Episcopus G. presbyterum ecclesiæ S. Jacobi Zamorensis multipliciter molestaret, tandem ille presbyter se, & ecclesiam suam nostræ protectioni subjicit, licet autem prædictus presbyter ex simplicitate fortè verbum Appello non expresserit, quia tamen postquam se, & sua nostræ protectioni subjecerat, non debuit sine causa cognitione aliqua sententia condemnari; mandamus quatenus (si ita tibi considerit) sententiam, quam præfatus Episcopus in eumdem presbyterum tulit, denunciemus non tenere." Et in ejus summario dicitur, "Si præcedente gravamine quis submittit se protectioni superioris, habetur pro appellante, dummodo servaverit ea, quæ in appellatione sunt necessaria."

Appellatio potest fieri, nedum verbis, sed etiam facto, dummodo serventur ea quæ ad appellationem sunt necessaria, scilicet quod appellans facto iter arripiat ad legitimum superiorem, petat apostolos, & exprimat causam gravaminis cap. Olim 7. de dolo, & contumacia, ubi expressè dicitur: "Et si non verbo, facto tamen intelligitur provocasse, arrepto itinere ad Sedem Aposto-

licam." & c. Dilecti filii 52. de appell. ubi insuper dicitur, "quod plus sit ad Sedem Apostolicam facto provocare, quam verbo." Et in ejus summario dicitur: "Itineris arrepto habet vim appellationis, si serventur ea, quæ servari debent in appellat." id est iter arripens ad Papam, seu alium legitimum superiorem, quamvis non exprimat verbum Appello, vel Provocho, habetur pro vero appellante; dummodo petat apostolos, exprimendo causam gravaminis. Aliter si negligenter ipsos apostolos petere prætermittat, censetur renuntiasse appellationi, cum ad ipsam appellationem non sufficiat sola itineris arreptio, aut missio ad superiorem, textu expresso in c. Ab eo 6. de appell. in 6. ubi sic præcisè statuitur: "Aliis præsumitur appellationi suæ renuntiare appellans, si eos (scilicet apostolos) infra idem tempus petere prætermittat, etiamsi vadat, aut mittat ad petendum. hujusmodi prosequendam." Abb. in cit. c. Dilecti filii n. 4. Anacl. lib. 2. de appell. tit. 28. n. 123. Pirhing. ib. n. 105. & alii.

Appellatio generalis super omnibus causis, quæ contra appellatorem quovis tempore possint moveri, non potest fieri, & non admittitur; c. Inter cetera 1. de appell. ubi expressè habetur; "Super eo, quod Abbas S. Apollinaris in claustris de te appellationem interposuit generalis super omni causa, quæ adversus eum aliquo tempore possit moveri, ipsum exinde redarguimus. Nec hujusmodi appellationem duximus admittendam." Et in ejus summario sic dicitur: "Appellatio generalis respectu cause non valet." Nec etiam potest fieri appellatio generalis & vaga super omnibus gravaminibus, quæ sibi possunt contingere, cap. Consuluit 18. de appell. ubi dicitur: "Quod si generatiter appellationem quis interponeret ab omni gravamine, quod sibi posset contingere, hujusmodi appellatio tenere non debet." Hoc tamen fieri appellatio generalis respectu cuiuscumque gravaminis, quod in aliqua determinata causa sibi quis timet esse inferendum; cit. c. Consuluit §. 2. ubi sic habetur "Si verò ad aliquo iudice super omni gravamine, quod in una causa sibi possit inferri, quamquam generalis appellatio sit interposita, appellationi tamen ejus est ab eodem iudice defendendum." Ratio autem quare non possit fieri appellatio generalis super omnibus gravaminibus, & postea possit fieri respectu cuiuscumque gravaminis sibi inferendi in aliqua determinata causa, ratio, inquam, est, quia appellatio est instituta ad removendum gravamen certo jam alicui illatum, vel jam ceptum de præsentibus in aliqua parte inferri, ut colligitur ex l. 1. §. de app. & rel. c. Suggesta 25. & c. Cum specialiter 51. de appell. Per appellationem autem generalem super omnibus causis & super omnibus gravaminibus nullum de præsentibus potest removeri iudicem, cum nullum adhuc ab imperitia, & iniquitate iudicis sit generaliter appellanti illatum, adeoque non admittitur similibus generalis appellatio, cum cessante causa cesset effectus, textu expresso in c. Cum cessante causa 60. de appell. Non sic verò in appellatione respectu cuiuscumque gravaminis sibi inferendi in aliqua certa & determinata causa, quia per istam appellationem removetur de facto gravamen, vel quod jam supponitur fuisse illatum, vel quod præteritum de præsentibus saltem in aliquo talis causa articulo inferri: Unde propter connexionem, & unitatem quam habet articulus cum tota causa, & tota causa cum articulo, gravamen illatum super uno articulo censetur contingere quodammodo totam causam, adeoque hæc valet appellatio, & non illa, ut expressè Gloss. in cit. c. Consuluit per præcisè verba concludit: "Gener. appellatio, si fiat in omnibus causis, non valet, si fiat in una tantum, bene valet." Abb. Barb. & alii comm. in cit. c. Consuluit 18. de appell.

Appellatio à sententia interlocutoria, vel à gravamine extrajudiciali debet fieri in scriptis, petendo apostolos, & expressa in specie causa rationabili appellationis, aliter est invalida, & appellator reputatur non appellans, c. Cordi nobis 1. de appell. in 6. præcisè his verbis: "Sanctimus igitur, ut si quis in iudicio, vel extra super interlocutoria, vel gravamine aliquo ad nos duxerit appellandum, causam appellationis in scriptis assignare deproperet, petat apostolos, quos ei præcipimus exhiberi." & postea §. Quod si appellator, sic sequitur: "Quod si

nap-

appellator, quæ præmissa sunt, non observet, reputabitur non appellans, & ad prioris iudicis redibit examen in expensis legitimis condemnandus." Et quod debet exprimi in specie causa rationabilis, & non sufficiat exprimi in genere, habetur etiam in cap. Ut debiti honor 59. de appellat. his verbis: "Statuimus, ut si quis coram idoneo iudice convenit adversarium, ille ante sententiam ad superiorem iudicem absque rationabili causa non provocet." & ibi infra: "Cum autem ex rationabili causa putaverit appellandum, coram eodem iudice causa probabili appellationis exposita... Et nisi minus rationabiliter eum appellasse constiterit, illud ad inferiorem remittat." ex quibus verbis clarè patet non sufficere exprimere causam appellationis in genere, sed debere exprimi in specie, ut de ejus rationabilitate possit iudex cognoscere. Mar. part. 6. Specul. auri tit. de appell. n. 153. Scacc. q. 4. de appell. Anacl. lib. 2. tit. 28. de appell. n. 96. & 97. & alii passim. Immo adeo necesse est in hac appellatione causam in specie exprimere, ut appellans ab interlocutoria non possit alias causas in appellatione consequi, nisi nominatim demaxat antea in ea expressas, ut expressè statuitur in Clement. Appellatio 5. his verbis: "Appellanti ab interlocutoria, vel gravamine iudicis non licet alias causas prosequi, quam in appellatione sua nominatim demaxat expressas." & sic etiam colligitur ex cap. Cum causam 62. Gloss. ib. verb. Dummodo, de appell.

Appellatio verò à sententia definitiva, si ea fiat statim ac est lata sententia, & adhuc iudice pro tribunali sedente, & nondum ad alia divertente, potest fieri viva voce; l. Litigat. 14. junct. Gloss. v. Illico 7. A sententia 5. §. fin. ff. de appell. Si verò fiat ex intervallo, etiam ipsa debet fieri in scriptis, aliter est invalida; l. eos 6. §. Si quid autem, & Gloss. ib. verb. Libellos, & c. Post appellationem, caus. 2. q. 6. ubi expressè dicitur: "Et hujusmodi appellationes in scriptis fieri debent." & Gloss. ib. verb. In scriptis. In appellatione à definitiva non est necesse exprimere causam appellationis in specie, sed sufficit dicere in genere "Appello, quia gravatus sum, quia lata sententia est injusta," nulla expressa in specie causa, vel gravamine; l. 2. ff. de appell. & c. Cordi nobis 1. de appell. in 6. ubi expressè dicitur: "Is, quæ in appellationibus à definitivis sententiis interpositis antiquitas statuit, non mutatis." ubi Gloss. et Statuit & exponit, quod appellans in eis appellationibus causam non teneatur exprimere, sed sufficit dicere; appello ab illa iniqua sententia." Et ratio clara est, quia in appellatione à definitiva frustra exprimeretur causa in specie, cum de hac iudex d quo, utpote jam functus suo officio, amplius cognoscere non debeat, nec valeat, ad differentiam appellationis ab interlocutoria, in qua iudex d quo potest adhuc de gravamine cognoscere, illudque revocare, & eo revocato in causa principali adhuc procedere, ut habetur expressè in c. Cum cessante causa. 60. de appell. & clarissimè in ejus summario præcisè his: "Si iudex à quo est appellatum à gravamine, illud revocat, potest in principali causa procedere."

In eadem causa non potest ab eodem tertio appellari à sententia, quæ fuit bis confirmata l. unic. Cod. Ne liceat in una, eademque causa ter provocare, & cap. Sua nobis 65. de appell. & in ejus summario, ubi expressè dicitur: "Ab eadem sententia ab eodem tertio appellare non licet. Et hoc verum est non solum in appellatione ab interlocutoria; Reiffenstuel. lib. 2. decret. tit. 28. n. 31. Pirhing. ib. n. 130. Scacc. tract. de appell. q. 17. lit. 1. num. 3. Barb. in cap. Sua nobis 65. de appellat. num. 2. cum aliis multis. Immo hoc verificatur etiam in sententiis, quæ non transeunt in rem iudicatum, licet enim possit causa de novo inchoari, non potest tamen tertio appellari; Abbas in cap. Sua nobis num. 2. Barbosa ib. num. 2. Pirhing. lib. 2. tit. 28. de appell. n. 126. Anacl. et. ibid. num. 312. Et hoc adeo verum est, ut nec Papa, nec alius Princeps suprema auctoritate gaudens, possit potestate ordinaria per viam rescripti concedere, quod tertio appelletur ab eodem in eadem causa, licet possit per viam privilegii, & ex certa licentia hoc Princeps concedere. March. de comm. p. 2. de comm. super nullit.

c. 2. n. 1. fol. 140. Scaccia loc. cit. ff. si Barbos. loc. cit. n. 2. Pirhing. loc. cit. Anacl. loc. cit. n. 315. & alii passim.

Potest tamen ab eodem appellari pluries, v. gr. de preties, & milites, si centies, & milies gravaretur super diversis articulis, licet in una, eademque causa; cap. Quoties Episc. 162. caus. 2. q. 6. ubi præcisè habetur, Quoties Episcopi se à suis Comprovincialibus, vel à Metropolitanis putaverint prægravari... mox Romanam appellent Sedem. Glossa in cap. Directa 39. de appell. verb. Appellare, ubi habet hæc præcisè verba: "Immo sane sententiam si gravaretur quis, posset appellare pluries, quam secundo, vel tertio, vel quarto, quoties super diversis articulis gravaretur, quia super unoquoque articulo licitum est appellare, si gravaretur. Abbas in cap. Sua nobis, de appellat. num. 7. Pirhing. l. 2. tit. 28. de appellat. num. 127. Scaccia in tract. de appell. quest. 17. num. 18. & 40. Barbosa in cap. Sua nobis 46. de appell. num. 2. cum variis aliis. In eadem causa, & super eodem articulo licet utrique parti collitigantium bis appellare successivè, & sic in eadem causa, & super eodem articulo possunt utrinque interponi quatuor appellationes. Detur casus, v. gr. quod Petrus contra Paulum litigans appellet à sententia contra se lata, & succumbat; tunc Petrus potest adhuc iterum appellare, & si in sua secunda appellatione obtineat victoriam causæ, tunc Paulus ejus adversarius poterit etiam ipse appellare, & erit tertia appellatio in eadem causa, & super eodem articulo, & si feratur sententia contra ipsum Paulum, poterit adhuc Paulus appellare, & erit quarta appellatio in eadem causa, & super eodem articulo, post quartam appellationem nec Petro, nec Paulo licebit amplius appellare; cum jam uterque bis appellaverit, & sic victoria causæ remanebit illi, qui in quarta, & ultima appellatione sententiam favorabilem obtinendo tres conformes sententias in eadem causa, & super eodem articulo reportavit. Sicut pariter dicendum est de eo, qui non successivè, sed interpolatim modo uno, modo altero litigantium appellante tres habuit conformes favorabiles sententias; arg. Ut Calamnis litigantium 1. de sent. & re iudicata. Abbas loc. cit. n. 8. Barbosa, Scacc. Pirhing. locis prædictis. Post totum hoc autem potest adhuc quilibet tertius, cuius interest appellare, non obstante quod utraque pars litigantium jam appellaverit. Scaccia in tract. de appell. quest. 17. limit. 1. n. 63. Barbosa in cap. Sua nobis 65. de appellat. num. 5. in fin. Pirhing. lib. 1. tit. 28. num. 127. & alii.

De formula appellationis, quæ antiquitus obtinuit, tum de appellatione, quæ fieri dicitur apud acta, seu ut ait lex 14. cod. de Appellat. illico, ac demum de appellatione facto ipso, veluti itinere arrepto versus Romanam Ecclesiam iure canonico inducitur, vide Cietzel. de appellat. cap. 5. num. 34. & plur. seq.

De appellatione coram honestis viris, an & quando locum habere possit, vide Bohemer. in Decretal. lib. 2. tit. 28. §. 27. Strych. in usu modern. Pandect. lib. 49. tit. 4. §. 4. & 5.

Quid foret hic addendum, in mentem non venit: eo quod Lectorem ad 4. præced. art. & hisp. add. in fin. hujus verb. & verb. Sententia, per tot. remittere sufficiens videbatur, ubi omnia ab Auctore enarrata ferè pertinguntur; nihilominus circa ex num. 21. ad 24. inclusive proposita praxis hispanica sequentem ordinem observat: si præter in causa principali deductum inseritur aliquid & supplicatur, ex ejus denegatione non datur appellatio; immò super eadem cum prævii articulo formatione, dummodo non sit antea esformatus, iteratè petitio; adeo ut, si in effectum deduci provium præcipiatur, hispano sermone Guadarede lo provideo, tunc locus jam est appellations, imposterumque nequit iudex de illo articulo cognoscere, nec interlocutum revocare, utpote functus est officio suo; tamquam si de definitiva esset pronuntiatum; secus verò, si hæc praxis non obtineret, numquam secuta esset appellatio, quia intermedio prosecutionis super dicta denegatione poterat absdorfio secundum decretum revocari; & partes multis sportulis infructuose gravarentur.

AR-

BIBLIOTECA CENTRAL

ARTICULUS IX.

Appellatio quando, & in quibus pariat, vel non, effectum suspensivum, vel devolutivum.

SUMMARIUM.

- 1. **A**PPPELLATIONIS effectus principaliter est duplex, scilicet suspensivus & devolutivus.
- 2. Effectus suspensivus est, quod appellatio statim liget manus iudicis a quo, & ejus jurisdictionem suspendat, ut ad executionem sententia de se lata procedere non possit.
- 3. Effectus devolutivus est, quod appellatio totam causam cum suis accessoris devolvat ad iudicem ad quem, ita ut is, cognita iustitia appellationis, possit causam principalem cum suis accessoris examinare, & si opus fuerit, novam sententiam ferre.
- 4. Appellatio a sententia definitiva regulariter parit effectum suspensivum jurisdictionis iudicis a quo.
- 5. Jurisdiclio tamen iudicis a quo suspenditur solum respectu illius cause, in qua appellatur, non autem respectu aliarum.
- 6. Potest tamen appellans recusare iudicem a quo tamquam suspectum etiam in aliis causis.
- 7. Dummodo alia cause non sint de notoriis, & manifestis.
- 8. Appellatio a definitiva in variis item casibus non parit effectum suspensivum jurisdictionis iudicis a quo, & primo in casibus a jure expressis, & supra allegatis in articulo 4.
- 9. Secundo appellatio a definitiva non parit effectum suspensivum in iis, que tendunt ad faciliorem exitum, seu finem cause appellationis; dummodo iudex a quo se abstinat a cognitione ipsius cause appellationis.
- 10. Tertio appellatio a definitiva non parit effectum suspensivum jurisdictionis iudicis a quo in excessibus, & criminibus, que committuntur ab appellante post appellationem.
- 11. Quarto appellatio a definitiva non parit effectum suspensivum in censuris ecclesiasticis absolute inflicis, ad num. 13.
- 12. In censuris autem ab homine latis sub conditione vel comminatis, appellatio ante conditionis eventum parit effectum suspensivum.
- 13. Quinto appellatio a definitiva non parit effectum suspensivum in causis piii, in causis subditi obavitivi, in causis alimentorum furorum, in causis precedentia, & in aliis causis hujusmodi, que celeritatem requirunt, & dilationem non patiuntur.
- 14. Appellatio a sententia interlocutoria, si sit super aliquo articulo, sive questione incidenti, vel gravamine ita connexo cum causa principali, ut causa principali non discussa, nec possit desiniri, & discutari ille articulo, seu questio incidenti, vel gravamen, parit effectum suspensivum jurisdictionis iudicis, nedum super illo articulo, seu questione incidenti, vel gravamine super quo appellatum est, sed etiam super cognitione ipsius cause principalis.
- 15. Appellatio ab interlocutoria, etiam si sit super aliquo articulo, sine quo causa principalis terminari potest, adhuc parit effectum suspensivum jurisdictionis iudicis a quo, nedum super illo articulo, in quo est appellatum, sed etiam super cognitione ipsius cause principalis, ad num. 18.
- 16. Appellatio legitima, ultra effectum suspensivum, parit etiam effectum devolutivum, ita ut cause cognoscatur a quo. Immo iudex ad quem non solum cognoscere potest de iustitia appellationis sed etiam de causa principali examinare, & sententia definitur potest.
- 17. Appellatio a sententia definitiva devolvit ad iudicem

- ad quem, non solum causam principalem, sed etiam ejus accessoria, ad num. 21.
- 18. Nec tunc ipse iudex ad quem potest causam remittere ad iudicem a quo, sed tenetur propria sententia eam ultimare, & definire.
- 19. Appellatio a sententia interlocutoria, si sit probata legitima, devolvit totam causam ad iudicem ad quem.
- 20. Si vero appellatio ab interlocutoria non fuerit probata legitima, & rationalis, debet iudex ad quem remittere causam principalem iudici a quo, & irrationabiliter, & frivole appellanti in expensis condemnare.
- 21. In casu autem, quod iudex a quo iam ipsi appellationi frivola, & illegitime destulerit, concedendo v. gr. Apostolorum dimissorios, vel reverentiales, tunc iudex ad quem non obtinere quod appellatio sit frivola, & illegitima, adhuc potest in tota causa procedere, ipsamque totaliter terminare, nec tenetur nisi prius ipsam remittere iudici a quo.

APPPELLATIONIS effectus principaliter est duplex, scilicet suspensivus, & devolutivus. Effectus suspensivus est, quod appellatio statim liget manus iudicis a quo, & ejus jurisdictionem suspendat, ut ad executionem sententia de se late procedere non possit; l. Unica ff. Nihil innovari appellatione interposita, ubi precise dicitur: Appellatione interposita, medio tempore nihil novari oportet; cap. Venientes 19. de iurejurando, ubi precise dicitur: Vos sententias appellatione suspensas executioni mandatis & cap. Dilectis filiis 5. de appellat. ubi precise habetur: Cum interim appellatione interposita procedere non debuerit ad sententiam exsequendam. Effectus devolutivus est, quod appellatio totam causam cum suis accessoris devolvat ad iudicem ad quem, ita ut is, cognita iustitia appellationis, possit causam principalem cum suis accessoris examinare, & si opus fuerit, novam sententiam ferre, l. Eos qui §. 1. Cod. de appellat. cit. cap. Dilectis filiis 55. de appellat. in cuius sumario sic precise habetur: Per appellationem legitime interpositam, principale cum accessoris ad iudicem appellationis deferretur; concordat cap. Ut debitis honor §. de appellat. & cap. Raynaldus 18. de Testamentis.

Appellatio a sententia definitiva regulariter parit effectum suspensivum jurisdictionis iudicis a quo cap. Si a iudice 10. de appellat. in 6. ubi expresse dicitur: Cum per appellationem sit suspensa ipsius jurisdictionis, adeo ut iudex, appellatione pendente, non possit sententiam a se latam executioni mandare absque vitio attentati, ut patet ex citatis iuribus numero antecedenti l. Unica ff. Nihil innovari appellatione interposita, cap. Venientes 19. de iurejurando, cap. Dilectis filiis 55. de appellat. juncto cap. Cum ad sedem 15. §. fin. de restitutione Spo-liatorum. Est tamen hic advertendum, quod per appellationem jurisdictionis iudicis a quo suspenditur solum respectu illius cause, in qua appellatur, non autem respectu aliorum, quia appellans eximitur per appellationem a jurisdictione sui iudicis Ordinarii solum in illa causa, in qua appellavit; cap. Cum teneamur 17. de appellat. & Gloss. ibi verb. Prætermissio his verbis: Et sic videtur, quod in eo tantum articulo, super quo appellatur, exemptus est a jurisdictione iudicis sui Ordinarii, adeoque non suspenditur ejus jurisdictionis in aliis causis, quin cognoscere de illis possit, & patet expresse in cap. Ad hæc 6. de appellat. ubi habentur hæc practica verba: Ad hæc, si in una causa quis appellaverit, & pendente appellatione, aliquod crimen committat, vel prius commississe dicatur, vel modo etiam accusetur, aut conveniatur de alia re, super qua non sit appellatum, & illam proferri contingat ad audientiam iudicis a quo in alio negotio appellavit, eum potest, si voluerit, tamquam suspectum vitare, alioquin debet ejus stare iudicio, maxime si suus Ordinarius iudex existat; & declaratis etiam in ejus Summario sic: Coram iudice, a quo appellavi in una causa, possum in alia conveniri, nisi eum recusem, ut suspexam. Et cap. Proposuit 24. de appellat. ubi dicitur, quod appellans non minus te-

neatur in aliis, super quibus appellatum non est, respondere: & etiam clarissime in ejus sumario sic: Appellans ab Ordinario in una causa, in aliis coram eodem respondere tenetur. Potest tamen appellans recusare iudicem a quo, tamquam suspectum etiam in aliis causis; quia cum gravaverit in causa, a cujus sententia appellavit, periculum est, & suspicio, ne etiam in aliis causis graver, ut habetur expresse in cit. c. Ad hæc, his verbis: Eum potest, si voluerit, tamquam suspectum vitare; & etiam in cit. c. Proposuit, his verbis; Iudex tamen, a quo appellatur (quia illi omnino suspectus est) cum non debet ad respondendum super aliis compellere, nisi pro crimine adeo gravi, & manifesto, quod ipso actu merito sit demandandus. Ex quibus clare patet, posse iudicem recusari ut suspectum in aliis causis, dummodo non sint de notoriis, & manifestis, quia in notoriis non est locus nec recusationi, nec appellationi, cum appellatio, & recusatio in istis equiparentur, textu expresse in c. Super eo 12. de appellat. his verbis: ubi appellationis remedium tollitur, sicut appellationi, ita recusationi non est aliquatenus deferendum.

8. Appellatio a definitiva in variis item casibus non parit effectum suspensivum jurisdictionis iudicis a quo. Et primo in casibus a jure exceptis, & supra allegatis in articulo quarto, in quibus jura, ut ibi videri potest, post sententiam prohibent appellari: Colligitur ex cap. Non solum 7. de appellatione in 6. ubi sic habetur: Innovata post appellationem a definitiva sententia interjectam, debent semper (exceptis casibus, in quibus jura post sententiam prohibent appellare) ante omnia per appellationis iudicem revocari. Per ly enim exceptis casibus & c. clare demonstratur, non suspendi jurisdictionem iudicis a quo per appellationem in casibus, in quibus jura prohibent appellari; Et ratio est manifesta, quia appellatio, quæ fit contra juris prohibitionem, habetur pro infecta, ex cap. Imperiali, caus. 25. quest. 3. ibi: Imperiali constitutum est Sanctione aperte, ut eo, que contra leges sunt, non solum inutilia, sed etiam pro infectis habenda sint; & ex Regula 64. Juris in 6. ibi: Que contra jura sunt, debent utique pro infectis haberi; Quod autem nullum est, atque infectum, nullum parit effectum, ut constat ex cap. Illud 8. cap. Cum laici 10. & cap. Suggestum 20. de iurejurat. Secundo appellatio a definitiva non parit effectum suspensivum in iis, que tendunt ad faciliorem exitum, seu finem cause appellationis, dummodo iudex a quo se abstinat a cognitione ipsius cause appellationis. Colligitur ex cap. Cum teneamur 17. de appellat. ubi dicitur, quod iudex a quo appellationis possit reformare possessionem, a qua appellans, pendente appellatione, fuerat turbatus, & eiecit; Sic enim precise dicitur in ejus sumario: Si appellans turbatur in possessione, super qua fuit appellatum, iudex a quo potest illam possessionem sibi reformare, appellatione in suo statu permanente; Et desumitur etiam ex c. Ex literis 2. de matrimonio contract. contra Interdictum eccles. ubi licet iudex a quo destulerit appellationem de quadam causa matrimonii: nihilominus districtius interdixit, ne appellans a valore talis matrimonii nuberet alteri, donec causa ipsius matrimonii debitum sortiretur effectum, ibi: Cujus appellationi Archiepiscopus deferens eidem sub excommunicationis interminatione districtius interdixit, ne cui nuberet, donec causa ipsa finem debitum sortiretur; Et Glossa hic precise dicit, quod licet iudex defera appellationi, nihilominus mihi potest interdicare, ne faciam id, propter quod appellati. Sic etiam Abbas in cap. Cum teneamur num. 1. Barbosa ibi num. 3. Alexander de Nævo ibi num. 7. & 8. Scaccia, Maranta, Pirhing, & alii.

10. Tertio appellatio a definitiva non parit effectum suspensivum jurisdictionis iudicis a quo in excessibus, & criminibus, que committuntur ab appellante post appellationem, cap. Præterea 22. de appellat. ubi sic expresse statuitur: Præterea de his, qui ad Sedem Apostolicam appellant, & postea gravia committentes, sed dum conveniuntur, appellatione tunc, auximur respondendum, quod eos appellatio non debet in sua iniquitate tueri, quominus eorum excessus censura canonica puniantur; Et sic precise dicitur: Appellans ab Ordinario, postea de delicto ab eo commisso puniri potest per ipsum Ord-

narium. Et Glossa ibi verb. Gravia, ubi sic ait: Quoniam si super articulo aliquo appellatio facta est, ad ea que postea emergunt, non extenditur, quia in aliis remaneat sub jurisdictione iudicis sui. Appellatio enim, ut patet ex textu, non debet delinquentem in sua iniquitate tueri, cum ista sit instituta, ut relever appellantes ab oppressione injusta, non ut justitiam pervertat; eo vel maxime quod per appellationem non suspenditur jurisdictionis iudicis a quo, nisi in ea sola causa, super qua est appellatum, ita ut in aliis retineat liberam, & plenam jurisdictionem, & possit, prout de jure, libere procedere, ex cap. Ad hæc in 6. cap. Cum teneamur 17. & cap. Proposuit 24. de appellat. & cap. Romana 3. de appellat. in 6. §. Cum vero, ubi sic expresse habetur: Cum verò, qui ad Remensem Curiam super aliqua causa vocem appellationis emittit, nihilominus in causis aliis Ordinarii sui jurisdictioni subijcitur, Remensis Archiepiscopus, vel Officialis ipsius nequaquam jurisdictionem ipsam in aliis impediatur, ut ab ejusdem Ordinarii potestate totaliter estimant taliter appellantiem; & tenent Abbas in cit. cap. Præterea num. 2. Alexander de Nævo ibi num. 4. Pirhing. lib. 2. tit. 28. de appellat. num. 224. & alii. Quarto appellatio a definitiva non parit effectum suspensivum in censuris ecclesiasticis absolute inflicis. Et in primis quod non pariat effectum suspensivum excommunicationis absolute late, habetur in c. Pastoralis 53. de appellat. Quod non pariat effectum suspensivum suspensionis absolute late, habetur aperte in c. Is, cui 20. de sentent. excom. in 6. Et quod neque pariat effectum suspensivum Interdicti absolute lati, habetur in c. Ad hæc 37. de appellat. Vide supra in articulo quinto num. 11. & seq. ubi afferuntur citati textus pro istis tribus censuris. In censuris autem ab homine latis sub conditione, vel comminatis, appellatio ante conditionis eventum pariat effectum suspensivum, ut habetur expresse in c. Præterea 40. de appellat. & cap. Per tuos 40. de sentent. excomm. Vide supra in art. 5. num. 15. & seq. Quinto appellatio a definitiva non parit effectum suspensivum in causis subsidiis charitativi, in causis alimentorum futurorum, vel pensionis assignate loco alimentorum, in causis Præcedentia, in causis pertinentibus ad Visitationem, & a decreto Episcopi visitantis confraternitatem laicorum, & compellentis Administratores ad reddendum computa, in causis, ubi quis condemnatur ad solvendum salarium famulis, vel mercedem Operariis, in causis dotis, in causis illis, que celeritatem requirunt, & dilationem non patiuntur: In omnibus enim istis assignatis, & aliis consimilibus casibus appellatio non parit effectum suspensivum, & non obstante appellatione proceditur ad executionem sententia: Sic Barbosa in c. Ut debitis 59. de appellat. num. 15. cum pluribus aliis Doctoribus ibi citatis.

Appellatio a sententia interlocutoria, si sit super aliquo articulo, sive questione incidenti, vel gravamine ita connexo cum causa principali, ut causa principali non discussa, nec possit desiniri, & discutari ille articulo, seu questione incidenti, vel gravamine, parit effectum suspensivum jurisdictionis iudicis, nedum super illo articulo, sive questione incidenti, vel gravamine, super quo appellatum est, sed etiam super cognitione ipsius cause principalis: ut habetur expresse in cap. Super eo 10. de appellat. præcisus his verbis: "Super eo, quod sollicitudo tua quesivit, prudentia tua diximus respondendum, quod si de aliqua exceptione questio oriatur, & exinde appellacionem fieri contingat, eidem exceptioni erit merito supersedendum, & si principalis causa sine illa terminari non poterit, et nihilominus subsedet." Et clarissime in ejus sumario sic: "Subseditur propter articulum, in quo appellatum est, etiam super principali causa, si sine illo articulo expediri non potest." Appellatio ab interlocutoria, etiam si sit super aliquo articulo, sine quo causa principalis terminari potest, adhuc parit effectum suspensivum jurisdictionis iudicis a quo, nedum super illo articulo, in quo est appellatum, sed etiam super cognitione ipsius cause principalis. Sic tenet Glossa in c. Super eo 10. de appellat. verb. Terminari, Abbas num. 4. & seq. loc. cit. hanc opinionem appellans communem, & eam probans ex cap. Non solum 7. &

BIBLIOTECA CENTRAL U.A.N.L.

cap. Si à Judice 10. de appellat. in 6. Anaclet. lib. 2. 18
 iij. 28. de appellat. num. 226. & alii. Et ratio est, quia
 si iudex ad quem deberet solum cognoscere super articulo
 incidente, super quo appellatum est, & iudex à quo
 posset, & deberet procedere super causa principali, con-
 tinentia causæ divideretur, & appellans in eadem causa
 cogereretur comparere coram diversis iudicibus, quod ni-
 mis dispensiosum, & durum esset; & ideò prohibitum
 in l. Nulli 10. Cod. de iudiciis, & in cap. Dispensia li-
 tium 3. de rescriptis in 6. Tum quia nimis durum esset
 appellanti, nedum ratione dispensii, sed etiam ratione
 suspitionis, & inimicitie iudicis à quo jam gravatus ap-
 pellavit, si deberet iterum coram ipso causam prosequi,
 & ab eo expectare sententiam, cum maximè propter hoc
 suspecti, & inimici prohibeantur esse iudices, cap. Quod
 suspecti, caus. 3. quæst. 5. ibi: Quod suspecti, & inimici
 iudices esse non debeant, & ipsa ratio dicitur, & pluri-
 bus probatur exemplis.

19 Appellatio legitima, ultra effectum suspensivum, parit
 etiam effectum devolutivum, ita ut causæ cognitio devolu-
 vatur ad iudicem ad quem appellatur, & ipse de iustitia
 appellacionis cognoscere debeat, & non iudex à quo; imò
 iudex ad quem, non solum cognoscere potest de iustitia
 appellacionis, sed etiam, hac probata, causam principalem
 examinare, & etiam sententialiter definire potest;
 l. Eos, qui §. 1. Cod. de appellat. cap. Dilectis filiis
 55. & cap. Ut debitus honor. 58. de appellat. Appella-
 tio à sententia definitiva devolvit ad iudicem ad quem
 non solum causam principalem, sed etiam ejus accessoria;
 cap. Dilectis filiis 55. de appellat. in cuius summa-
 rio sic præcisè habetur: Per appellacionem legitime inter-
 positam principale cum accessoriis ad iudicem appella-
 tionis deferuntur, & Glossa ibi verb. Principale, ubi dicitur
 Quod idem juris debet esse in accessorio, quod in princi-
 pali. Et sic per talem appellacionem à definitiva devo-
 luta tota causa cum suis accessoriis ad iudicem ad quem,
 ipse debet iudicare, an bene, vel male fuerit iudicatum
 à iudice à quo; & si invenit, quod bene iudicaverit, debet
 confirmare latam sententiam, sententiando quod à iudice
 fuerit bene iudicatum, & ab appellante male ap-
 pellatum, & si invenit, quod iudex à quo male iudica-
 verit, debet latam sententiam cassare, vel ipsam refor-
 mare, aliquid addendo, vel detrahendo, prout de iure
 opus fuerit, sententiando, quod ab appellante fuerit bene
 appellatum, & à iudice male iudicatum. Nec tunc ipse
 iudex ad quem potest causam remittere ad iudicem à quo,
 sed tenetur eam propria sententia ultimare, & definire;
 l. Eos, qui, Cod. de appellat. & cap. Et, qui appellat,
 caus. 2. quæst. 6. §. Ab eo, ubi sic præcisè habetur; Ab
 eo autem, qui de appellacione cognoscit, non potest fieri
 recessus ad iudicem, à quo fuerit provocatum, quapropter
 remittendi litigatores ad provincias remotam sibi
 occasionem, atque exclusam penitus intelligant, cum su-
 per omni causa interpositam provocacionem, vel injustam
 tantum licet pronunciare, vel iustam, & Gloss.
 in cit. cap. Ut debitus, verb. Alioquin.

20 Appellatio à sententia interlocutoria, si sit probata
 legitima, & ex rationabili causa proveniens, devolvit
 totam causam, ejusque cognitionem ad iudicem ad quem;
 qui tunc non debet causam remittere ad iudicem à quo,
 sed ipsemet etiam de causa principali cognoscere, & ip-
 sam terminare, seu sententialiter definire; cap. Ut debitus
 honor 59. de appellat. ubi dicitur expresse: Alioquin
 ipse procedet. Si verò appellatio ab interlocutoria non
 fuerit probata legitima, & rationabilis, debet iudex ad
 quem remittere causam principalem iudici à quo, & irra-
 tionabiliter, & frivole appellanti in expensis alteri parti
 condemnare; cit. cap. Ut debitus honor 50. de appell.
 ibi: "Cum autem (scilicet quis ante sententiam) ex ra-
 tionabili causa puta verit appellandum coram eodem ju-
 dice, causa probabilis appellacionis exposita, tali vide-
 licet, quæ si foret probata, deberet legitima reputari, su-
 perior de appellacione cognoscat: Et si minus rationa-
 biliter eum appellasse consiterit, illum ad inferiorem
 remittat, & in expensis alteri parti condemnet, alioquin
 ipse procedet." In casu autem quod iudex à quo jam
 ipsi appellacioni frivole, & illegitimè detulerit conce-

dendo v. gr. apostolos dimissorios, vel reverentiales,
 tunc iudex ad quem, non obstante, quod appellatio sit
 frivola, & illegitima, adhuc potest in tota causa proce-
 dere, ipsamque totaliter terminare, nec tenetur, uti prius,
 ipsam remittere iudici à quo, cum ipse per talem delatio-
 nem factam appellacioni frivole censeatur abdicasse de se
 omnem jurisdictionem quoad illam causam; cap. Cum
 appellacionibus 5. de appellat. in 6. §. Si verò, ubi sic
 præcisè habetur: "Si verò iudex admittat eandem (sci-
 licet appellacionem frivolum) licet tamen appellatio, quam
 ipsius iudicis delatio à superiore valeant refutari, quia
 tamen iudex ipse, quantum in se fuit, à se jurisdic-
 tionem abdicavit eandem, appellacioni deferens minus
 iustæ; totius causæ decisio in superioris est potestatem
 transfusa, nec est illi causa de necessitate ulterius re-
 mittenda;" in tali casu igitur erit in plena libertate
 iudicis ad quem talem causam remittere, vel non, prout
 sibi liberit, iudici à quo. Sic etiam Glossa in cit. c. Cum
 appellacionibus, Ancharanus ibi num. 2. Anaclet. & alii.

21 De effectu appellacionis, in quo tam appella-
 tis & appellati, quam iudicis à quo, & iudicis ad quem
 appellatur, officia continentur, adde Clezel. de appellat.
 cap. sext. & ultim. per tot. Materia enim hic addenda,
 & præsertim à laudato Auctore exornata, ampla addo
 est, ut intra augustos limites hujus additionis coarctari
 haud patiar. §.

(Recognitis præcedentibus adnotationibus, præcipue
 art. 3. & 4. & per tot. addition. toties citat. in fine hujus
 verb. Etiamque verb. Sententia, vers. Præfinitur, quid
 in hujus doctrinæ majorem elucidacionem sperari debeat,
 non occurrit; omnis equidem est fugienda repetitio; in
 num. 15. fit mentio confraternitatum, visitationis, & earum
 administratorum in reddendis rationibus; vide circa
 hoc addit. hisp. verb. Administrator, Capella, vers. A quo,
 verb. Confraternitas, vers. Circa facultates, ibique cita-
 tis: verb. Eleemosyna; hic videatur Reg. Ord. 4. Sept.
 ann. 1778. cum Reg. Provisione 13. Sept. an. 1769. verb.
 Iudex, adnotata.)

ARTICULUS X.

Appellatio quoad attentata, & revocationem eorum.

SUMMARIUM.

- 1 **ATTENTATA** idem sunt ac innovata contra jus, lite, seu appellacione pendente.
- 2 Merito dicuntur innovata, quia, si nihil innovetur, seu non fiat aliquid novi, non vocatur attentatum, sed potius continuatum.
- 3 Attentata non dicitur is, qui facit actum continuativum.
- 4 Additur contra jus ad denotandum, quod ea, que sunt de novo post appellacionem ex concessione juris, non dicuntur proprie attentata.
- 5 Attentata, pendente appellacione à sententia definitiva, revocantur ante omnia per remedium Attentati, ita ut iudex ad quem ante omnia debeat penitus revocare, nedum ea, que sunt innovata post appellacionem interpositam, sed etiam ea omnia, que sunt innovata, & mutata medio tempore inter sententiam, & appellacionem, perinde ac si post eandem appellacionem innovata fuissent; dummodo postea intra decem dies appellatum sit.
- 6 Non solum innovata post appellacionem à definitiva sententia interjectam debent semper ante omnia per appellacionis iudicem penitus revocari, sed etiam ea omnia, que medio tempore inter sententiam, & appellacionem, que postmodum infra decem dies appellatum sit.
- 7 Viribus non subistunt. Ratio autem quare revocanda sint ante omnia etiam innovata, & attentata medio tempore inter sententiam, & appellacionem, que postmodum infra decem dies appellatum sit, dicitur citatus textus, est, quia sententia lata à iudice à quo non transit in rem iudicatam, nisi post decem dies elapsam, textu expresso in cap. Quod ad consultationem 15. de sententia & re iudicata, & intra ipsam decem dies stat in libertate condemnati appellare, vel non, à sententia definitiva iudicis à quo, juxta textum expressum in Authentico. Hodie, & in cap. Anteriorum 28. caus. 2. quæst. 6. adeoque intra id temporis à jure concessi ad appellandum nequeunt aliqua innovari à iudice à quo, aliter ea omnia tamquam attentata sunt revocanda statim à iudice ad quem, ut præjudicialia contra jus libertatis appellandi.
- 8 Assignatur ratio differentie, ad num. 10.
- 9 Additio, ex aliena manu.

ATTENTATA, prout ad præsens spectat, idem sunt ac innovata contra Jus, lite, seu appellacione pendente. Colligitur ex l. unica, ff. Nihil novari appellacione interposita, & ex toto tit. 16. Ut lite pendente, nihil innovetur. Et merito dicuntur innovata, quia si nihil innovetur, seu non fiat aliquid novi, quod antea inceptum non fuerit, non vocatur attentatum, sed potius continuatum. Attentata enim non dicitur is, qui facit actum continuativum, id est, qui continuat actum præcedentem, quia lis, seu appellatio non debet quemcumque sua possessione privare, & nemo tenetur desistere à continuatione sui juris, aut possessionis propter aliquam appellacionem. Franciscus Herculianus tom. 5. tract. de attentatis cap. 3. num. 4. & seq. Scaccia quæst. 4. de appellat. num. 70. Franchus in cap. Cum teneamus 17. de appellat. num. 1. alii cum Rotæ decision. 44. num. 1. & 2. de appellat. in novis. Et additur contra Jus ad denotandum, quod ea, que sunt de novo post appellacionem ex concessione juris, non dicuntur proprie attentata; Et si iudex à quo post appellacionem præfigat appellanti terminum ad recipiendos apostolos, vel ad prosequendam appellacionem, & similia, non committit vitium attentati, quia hæc facit ex concessione juris, c. Personas 4. de appellat. & Clementin. Quamvis, de appellat. Sicut etiam non diceretur iudex à quo aliquid innovare, vel attentare, si post appellacionem præ timore dilapidationis fructum faceret eos sequestrari, cum ei concedatur à jure, cap. Quoties post, caus. 2. quæst. 6. ubi sic expresse dicitur: "Quoties post auditam causam iudex concessor appellat, fructus possessionis, de qua agitur (dum sequendæ audientie eventus dubius est) merito sequestrantur; & cap. Ab eo 3. de sequestr. possession. & fructuum: ibi: Ab eo, qui à sententia provocavit, fructus possessionis (si dissipentur ab ipso) possunt, lite pendente, rationabiliter sequestrari."

22 **ATTENTATA**, pendente appellacione à sententia definitiva, revocantur ante omnia per remedium Attentati, ita ut iudex ad quem ante omnia debeat penitus revocare, nedum ea, que sunt innovata post appellacionem interpositam, sed etiam ea omnia, que sunt innovata, & mutata medio tempore inter sententiam, & appellacionem, perinde ac si post eandem appellacionem innovata fuissent; dummodo postea infra decem dies appellatum sit; Sic præcisè habetur in cap. Non solum 7. de appellat. in 6. Non solum innovata post appellacionem à definitiva sententia interjectam debent semper (exceptis casibus, in quibus jura post sententiam prohibent appellare) ante omnia per appellacionis iudicem penitus revocari, sed etiam ea omnia, que medio tempore inter sententiam, & appellacionem, que postmodum infra decem dies appellatum sit ab eadem, contingit innovari, ac si post appellacionem eandem innovata fuissent. Et ratio est, quia appellatio à definitiva eximit appellanti à jurisdictione iudicis à quo quoad illam causam, à cuius sententia appellavit, taliter quod durante appellacione, respectu illius causæ non sit amplius proprius ejus iudex, adeoque quidquid interim iudex à quo circa eam innovat, seu attentat, est ipso jure invalidum, tamquam factum à iudice non suo, & incompetente; cap. Et si Clerici 4. de iudiciis, ibi: Sicut etiam sententia à non suo iudice lata non tenet, ita & facta confessio coram ipso; & Regul. 26. de Regulis Juris in 6. Ea que sunt à iudice, si ad ejus non spectant officium, viribus non subistunt. Ratio autem quare revocanda sint ante omnia etiam innovata, & attentata medio tempore inter sententiam, & appellacionem, que postmodum infra decem dies appellatum sit, dicitur citatus textus, est, quia sententia lata à iudice à quo non transit in rem iudicatam, nisi post decem dies elapsam, textu expresso in cap. Quod ad consultationem 15. de sententia & re iudicata, & intra ipsam decem dies stat in libertate condemnati appellare, vel non, à sententia definitiva iudicis à quo, juxta textum expressum in Authentico. Hodie, & in cap. Anteriorum 28. caus. 2. quæst. 6. adeoque intra id temporis à jure concessi ad appellandum nequeunt aliqua innovari à iudice à quo, aliter ea omnia tamquam attentata sunt revocanda statim à iudice ad quem, ut præjudicialia contra jus libertatis appellandi.

Attentata autem, pendente appellacione à sententia interlocutoria, seu à gravamine, revocantur ante omnia, sed debet prius justificari causa appellacionis, & causæ justificata, & probata, tunc revocantur, nisi tamen iudex ad quem, post devolutam ad se causam per appellacionem canonicè inhiberit iudici à quo, ne ulterius procederet, quia tunc omnia innovata à iudice à quo post inhibitionem essent ante omnia reducenda in statum pristinum per ipsum iudicem ad quem, textu expresso in cap. Non solum, de appellat. in 6. §. illa verò, ibi: "Illa verò, quæ post appellacionem interpositam ante definitivam sententiam innovantur, donec appellacionis causam veram esse constiterit, revocari non debent, nisi iudex appellacionis (postquam sibi constiterit per appellacionem emissam) ex causa probabilis fore ad se negotium devolutum inhibeat canonicè iudici, à quo appellatum est, ne procedat: tunc enim quidquid post inhibitionem hujusmodi fuerit innovatum, est (licet causa eadem non sit vera) per eundem appellacionis iudicem ante omnia in statum pristinum reducendum." Ratio autem quare attentata, pendente appellacione à sententia definitiva, debeant statim, & ante omnia revocari, & attentata, pendente appellacione ab interlocutoria, non debeant revocari, nisi postquam fuerit justificata appellatio, & constiterit veram esse causam appellandi, ratio, inquam, differentia, & disparitatis est, quia per sententiam definitivam finitur officium iudicis à quo, qui postquam sententiam pronuntiavit, desinit esse iudex, l. iudex 55. de re iudic. & per appellacionem ab ea devolvitur tota causa ad iudicem ad quem, statim suspensa omni jurisdictione iudicis à quo absque ulla justificatione causæ appellandi: Unde si iudex à quo ulterius se immisceret causæ illi, procederet sine jurisdictione, & invalide ageret, ut colligitur ex cap. Et si clerici 4. de iudiciis. Et contra vero per appellacionem ab interlocutoria, non finitur totaliter officium iudicis à quo, qui postquam sententiam pronuntiavit, remanet adhuc iudex, l. iudex 55. de re iudicata, nec per appellacionem ab ea devolvitur taliter causa ad iudicem ad quem, ut statim remaneat suspensa omnis jurisdictione iudicis à quo absque ulla justificatione causæ appellandi, quia iudex à quo, non obstante tali appellacione, potest adhuc in causa procedere, si revocet gravamen, c. Cum cessante 60. de appellat. & priusquam remaneat suspensa jurisdictione iudicis à quo quoad effectum revocandi attentata, debet allegari, & probari causa rationabilis appellandi, cap. Ut debitus honor 59. de appellat. & per hoc in appellacione ab interlocutoria necesse est, ut prius constet de veritate causæ appellacionis, ut ex eventu litis sciatur, an attentata sint revocanda, necne, gloss. in cit. cap. Non solum 7. de appellat. in 6. §. Illa verò, verb. Ante definitivam, & ibi Doctores passim.

23 De attentatis quoque fuse æque ac docte more suo agit idem Clezel. de appellat. illo ipso cap. 6. citato in præcedenti additione. Leg. 26. & 27. tit. 23. p. 3. doctrinam astrunt præcedentem: decernitur per illam, iudicem à quo nil novi, aut aliquid super causa terminata, cuius pendet appellatio, efficere posse, per istam verò stabilitum advertitur, si esset aliquid innovatum, aut factum, ea pendente, debere à iudice ad quem revocari, in pristinumque statum reponendum; hoc equidem obtinet, dum, ut asseritur num. 4. malè versationis detur suspicio; tunc etenim post latam contra possessionem definitivam, licet interposita appellatio, fructuum sequestratio sustinetur, & nomen deficit attentati, tamquam factum iudicis, legislative dispositione innixum, l. 1. c. 9. p. 3. ibi: La fèrè cera; vide in ceterorum comprobationem que art. præc. 10. addita fuerit. Ad rem maximè conducunt leg. 5. tit. 13. lib. 2. For. Reg. 3. & 4. tit. 22. p. 2. in quibus demonstratur, iudicem qui semel absolvit, aut condemnavit, amplius sententiam suam corrigere non posse: nulla ei superest facultas: bene tamen poterit, si à partibus esset sollicitatum, ambiguo orationis in sententia comprehensæ declarationem efficere; leg. 15. tit. 23. p. 3.)

BIBLIOTECA CENTRAL UANL

ARTICULUS XI.

Appellatio quoad aliquos casus, in quibus moraliter est illicita, vel licita.

SUMMARIUM.

- 1. Appellatio est illicita, & contra justitiam, cum interponitur cum solo fine, ut causa longius protrahatur, & ne contra se justa sententia proferatur, & sic appellans tenetur de damnis illatis.
 - 2. Affertur clarissima ratio.
 - 3. Appellatio est penitus illicita in causa, quam appellans scit esse injustam, & talis appellans tenetur ad integram restitutionem damnorum illatorum.
 - 4. Appellatio est illicita, & peccaminosa, si fiat à iudice catholico ad iudicem acatholicum, seu alterius fidei.
 - 5. Condemnatus à iudice non habente sufficientes probationes pro illo condemnando, licet revera sit reus coram Deo, nihilominus potest ab illa sententia licite appellare, quia licet sit reus coram Deo, & in foro interiori, non est tamen reus in foro exteriori, & coram iudice, qui ferre debet sententiam iuxta allegata, & probata. Unde cum iudex iuxta allegata, & probata, non habeat sufficientes probationes ad ferendam talem sententiam condemnationis, poterit condemnatus licite ab ipsa appellare tamquam illegitime prolata. Colligitur ex cap. li, qui appellat. 41. caus. 2. q. 6. §. Item sententia: ubi sic præcisè habetur; Item sententia contra solitum ordinem iudiciorum à præside prolata auctoritatem rei iudicatæ non habet. Et sic habetur etiam in l. Prolatum 4. Cod. de sententiis, & interlocutionibus omnium iudicum lib. 7. tit. 45. Ipse condemnatus, ut non sufficienter convictus, in tali casu iustissime appellaret, ut desumitur ex cap. Nos in quemquam 2. caus. 2. q. 1. per hæc præcisa verba S. Augustini ibi adducta: Nos in quemquam sententiam ferre non possumus, nisi aut in convictum, aut sponte confessum: Et in sumario huius capituli expressè dicitur: Damnari non valet, nisi aut convictus, aut sponte confessus. Vide supra verb. Accusatus num. 5. §. 6. & 7.
 - 6. Ipse enim condemnatus, ut non sufficienter convictus in tali casu, iustissime appellaret.
 - 7. Subnequuntur Supplementa Auctoris, ad num. 31.
1. Appellatio est illicita, & contra justitiam, cum interponitur cum solo fine, ut causa longius producat, & ne contra se justa sententia proferatur, & sic appellans tenetur de damnis illatis; colligitur ex cap. Omnino 27. caus. 2. q. 6. ubi sic præcisè habetur: "Omnino puniendus est, ut quoties injusta appellatio pronuntiatur, sumptus, quos, dum sequeretur, adversarius impendit, reddere cogatur, non simpliciter, sed quadruplos." Et ratio est clara, quia talis appellans magnam injuriam infert iudici, à quo appellat, & magnam injustitiam committit in proximum, quem cogit ad indebitas expensas protrahendo injuste causam sua iniqua appellatione. Sic Divus Thomas 2. 2. q. 69. art. 3. in corpore his præcisè verbis: "Duplici de causa contingit aliquem appellare. Uno quidem modo confidentia iuste causæ, quia scilicet injuste à iudice gravatur, & sic licitum est appellare. Alio modo aliquis appellat causa afferendæ mortæ, ne contra eum justa sententia proferatur, & hoc est calumniose se defendere, quod est illicitum... facit enim injuriam & iudici, cuius officium impedit, & adversario suo, cuius justitiam, quantum potest, perturbat; & ideo sicut dicitur caus. 2. q. 6. omnino puniendus, cuius appellatio injusta pronuntiatur." Et corroboratur auctoritate S. Bernardi lib. 9. de consideratione 2. num. 7. "Iniqua autem omnis appellatio, ad quem justitiæ inopia non cogit. Appellare non ut graves, sed si gravaris, licet... qui igitur non gravatus appellat, liquet quia aut gravare intendit, aut tempus redimere. Non est autem suffragium appellatio, sed refugium."
3. Appellatio est penitus illicita in causa, quam appellans scit esse injustam, & talis appellans tenetur ad integram restitutionem damnorum illatorum. Desumitur ex cit. cap. Omnino 27. caus. 2. q. 6. in cuius etiam sumario expressè habetur: Injuste appellans omnino puniendus est. Et confirmatur ex cap. Cum speciali 41. de appellatione. §. Porro, ubi Pontifex Innocentius III. declarat, appellationem institutam fuisse, ne innocentes in causis iustis à iudicibus subalternis opprimantur, non verò ut in causis iniustis iniquitas appellantium defendatur, ibi: Cum appellationis remedium non sit ad defensionem iniquitatis, sed in præsidium innocentie institutum. Et ad hoc facit auctoritas S. Bernardi lib. 3. de consideratione cap. 3. amplexa, & adducta à S. Antonino tom. 3. Summ. Historialis pag. 48. editionis Lugdunensis anni 1587. his verbis: Non est appellatio suffragium, sed refugium: sed antidotum versum est in venenum.
4. Appellatio est illicita, & peccaminosa, si fiat à Catholico ad iudicem Acatholicum, seu alterius Fidei; habetur expressè in cap. Catholicus 32. caus. 2. q. 6. his verbis: Catholicus, qui causam suam sive justam, sive injustam ad iudicium alterius Fidei iudicis provocat, excom-

unicatur. Et in ejus sumario sic clarissimè dicitur: Excommunicatur Catholicus, qui committit causam suam iudicio alterius Fidei. Et sic tenent expressè S. Thomas 2. 2. q. 69. art. 3. ad primum, his verbis: Quia non presumitur esse reus, ubi vera Fides non est, ideo non licet Catholico ad Infidelem iudicem appellare secundum illud causa 2. q. 6. cap. Catholicus &c. Nam & apostolus 1. ad Corinthios cap. 6. num. 5. & 6. arguit eos, qui iudicio contendebant apud Infideles. Verba Apostoli sunt ista præcisa: Ad verendum vestram dico: sic non est inter vos sapiens quisquam, qui possit iudicare inter fratrem suum, sed frater cum fratre iudicio contendat, & hoc apud Infideles. Et in sumario huius capituli clarissimè dicitur: Corripit eos, quod in iudicio contenderent coram iudice Ethnicis.

Condemnatus à iudice non habente sufficientes probationes pro illo condemnando, licet revera sit reus coram Deo, nihilominus potest ab illa sententia licite appellare, quia licet sit reus coram Deo, & in foro interiori, non est tamen reus in foro exteriori, & coram iudice, qui ferre debet sententiam iuxta allegata, & probata. Unde cum iudex iuxta allegata, & probata, non habeat sufficientes probationes ad ferendam talem sententiam condemnationis, poterit condemnatus licite ab ipsa appellare tamquam illegitime prolata. Colligitur ex cap. li, qui appellat. 41. caus. 2. q. 6. §. Item sententia: ubi sic præcisè habetur; Item sententia contra solitum ordinem iudiciorum à præside prolata auctoritatem rei iudicatæ non habet. Et sic habetur etiam in l. Prolatum 4. Cod. de sententiis, & interlocutionibus omnium iudicum lib. 7. tit. 45. Ipse condemnatus, ut non sufficienter convictus, in tali casu iustissime appellaret, ut desumitur ex cap. Nos in quemquam 2. caus. 2. q. 1. per hæc præcisa verba S. Augustini ibi adducta: Nos in quemquam sententiam ferre non possumus, nisi aut in convictum, aut sponte confessum: Et in sumario huius capituli expressè dicitur: Damnari non valet, nisi aut convictus, aut sponte confessus. Vide supra verb. Accusatus num. 5. §. 6. & 7.

(Inter definitivam aut interlocutoriam sententiam super negotio in prima instantia que secunda deciso, distinctio magna notatur; sciunt omnes, victum, nisi litigandi iustam causam habuerit, in expensis regulariter esse primo in casu condemnandum: sic determinat lex 6. tit. 13. lib. 2. For. Reg. 8. tit. 22. p. 3. ubi varia referuntur exempla, ab hoc gravamine sine condemnatione soluta: vide addit. hispan. verb. Sententia, vers. Quod non est: In secundo, si decretum definitivum, per inferiorem iudicem pronuntiatum, confirmationem meruerit, in eis appellans indistincte est condemnandus: ita præcipit lex 27. tit. 23. p. 3. non discrepat 164. styli; de interlocutoria per leg. 6. tit. 15. lib. 2. For. Reg. 9. tit. 16. lib. 3. Ord. Reg. 7. tit. 17. lib. 4. Recop. Castel. si fuerit iudicium confirmatum, nullaque justa causa ad litigandum inventa, à condemnatione expensarum appellationem qui interposuit, non eximitur: utraque pars est immunis, si revocatur, quia auctoritas sententiæ præstat sæpe-sæpius appellantis expensarum executionem: eadem dispositiones ad definitivam extenduntur: conferantur prædictæ leges: nam in totum, ni fallor, ferè conveniunt; nil est jam demorandum, præsertim quando sat est manifestum in prima instantia, attentis omnibus, multum iudicis arbitrium prævalere: ideo, cum in secunda, regia suprema tribunalia cognitionem ferre semper assument, eorum discretio normam constituet, & casus discernet.)

* Appellationes omnes, & inhibitiones, per quas retardetur executio, aut impediatur processus ad ulteriora in iis, quorum executio à Tridentino, vel constitutionibus apostolicis commissa est locorum Ordinariis, addita clausula: appellatione, vel inhibitione quacumque postposita, ne à tribunalibus recipientur, statuit Benedictus XIV. constit. incip. Ad militantis. Que appellationes, & inhibitiones que si concedantur, præterquam quod hoc eius statutum violatur, nullæ sunt; ibid. §. 28.

Excipiuntur tamen casus, qui forte occurrerint singulares ab hac regula eximendi, tunc verò ne dentur monitoria, citationesque vetat, nisi prius in supplici libello ad

ad hoc porrigendo facti circumstantia peculiaris clare exponatur cum aliquo documento semiplene saltem eandem circumstantiam verificante; ibid. §. 39. Et Notarii non servantem talem formam, infamiam & inhabilitatem incurrunct cum penis pecuniariis; ibid. §. 40. (Vide verbum Forum, in addit. hispan. vers. Nemine in dubium, ibique citatis.)

Appellatio admitti nequit nisi legitime interposita, & in casibus à iure permixtis; Benedictus XIV. tom. 1. constit. 48. incip. Ad militantis §. 43. Appellatio à gravamine admitti nequit, nisi probato gravamine non reparabili per definitivam; idem ibid.

Appellatio in suspensivo non admittitur in causis, quarum executio à Tridentino demandata est Ordinariis appellatione remota; idem ibid. §. 5. In his permittitur solum recursus, & appellatio in devolutivo; idem ibid. §. 38. Excipiuntur casus aliqui particulares à iudice superiore expendendi, in quibus prescribitur forma concedendi inhibitiones; idem ibid. §. 39. Notarii non servantem prædictam formam, infamiam & inhabilitatem incurrunct cum penis pecuniariis; idem ibid. §. 40.

Appellatio suspensiva, ubi locum non habet, non intelligitur inducta per ea, que disposita sunt circa valorem citationum Cameralium in partibus; idem tom. 1. constit. 115. incip. Romanæ §. 14.

Appellatio ab irrationabili iudicio Episcopi à Sancto Pio V. permixta est in devolutivo tantum; idem constit. 68. incip. Cum illud §. 2. Sicut etiam tacite à Concilio Tridentino; idem ibid. §. 15.

Appellatio ab irrationabili iudicio Episcopi infra decem dies à die collationis est interponenda; idem ibid. §. 7. ibique traditur forma transferendi acta coram iudice ad quem. Appellatio ab irrationabili iudicio Episcopi non permittitur non probato gravamine, tam quoad doctrinam actus, quam quoad reliqua saltem extrajudicialia; idem ibid. Intellige tamen ubi servata fuerit in concursu & examine forma ubi præscripta; idem ibid. In huiusmodi appellationis iudicio iudex ad quem non potest pronuntiare nisi comperito gravamine, & secundum acta tam quoad doctrinam, quam quoad reliqua; idem ibid.

§. 16. In iis verò, que Episcopus à quod ex informata conscientia ipsi revelaverit, omnimodam fidem ei habe-

1. Olim in foro seculari intra triduum interponebatur appellatio (1): postea vero fuit decem dierum spatium assignatum (2): novissimò iure de definitiva, interlocutoria vel definitiva habente, quinquè solummodo à die intimationis numerantur: quibus transactis, nec sententia retractatur, nec quæ oppositionem efficere velit, auditur (3): nam in rem iudicatam transisse conceditur, pro talique iudicatur, si appellatione interposita, eam non prosequatur tempore à lege prescripto, quod quidem, si tribunal in quo ventilatur causa, extra portus existit, assignatum est spatium quadraginta dierum: secus autem quindecim: tres tantummodo si inferior in loco, ubi superius est tribunal, sedet (4); ita ut solum se offerente justa causa, à desertione, vel re iudicata libera permanebit (5), & dumtaxat appellatione deserta, recursus super nullitate intra sexaginta dies conceditur, à quocumque iudice (6) inferiori si fuerit terminata. Praxis tamen amplectitur, minime in rem iudicatam regulariter sententiam transire, nisi à petitione partis sic à iudice declaretur.

Erit, inquam, doctrine propositæ locus causa in inferiore tribunali radicata, non verò si in superiore; quia tunc

(1) Ley 1. tit. 15. lib. 2. for. leg. Ibi: Porque à las vegadas los Alcaldes agravian las partes en los juicios que dan mandamos, que quando el Alcalde diere el juicio acabado, quier sea juicio acabado, quier otro sobre cosas que acacesen en pleito, aquel que se tuviere por agraviado, pedase alzar hasta tercer dia...

(2) Ley 2. tit. 23. part. 3. Cumpite mucho à los omes de saber quando, è en que manera se deben alzar de los juicios que fueren dados contra ellos, si se sintieren por agraviados: Mas si estonce luego que fue dado el juicio, non se alzase, non lo podria despues facer por palabra, ante lo debe facer por escrito desde el dia que fue dada la sentença contra él, fasta diez dias...

(3) Ley 1. tit. 18. lib. 4. Porque à las veces los Alcaldes y Jueces agravian à las partes en los juicios que dan mandamos que quando el Alcalde ó Juez diere la sentença, si quier sea juicio acabado, si quier otro sobre otra cosa que acarezca en pleito: aquel que se tuviere por agraviado, pueda apelar hasta cinco dias desde el dia que fue dada la sentença ó rescibido el agravio, y viniere à su noticia, y si asi no lo ficere, que dende en adelante

bit, & secreti legem custodiet; idem ibid. Et in huiusmodi iudicio duæ conformes faciunt rem iudicatam; idem ibid. §. 17.

Appellatio à iudicio Episcopi super parochiali liberæ collationis admittitur in devolutivo tantum; idem tom. 2. constit. 4. incip. Redditæ. Appellatio à iudicio Episcopi instituentis, si id conforme sit iudicio patroni presentantis, non admittitur nisi in devolutivo; idem ibid. Si verò Episcopus postponendum censuerit eum, quem patronus ecclesiasticus tamquam digniorem prælegerat, huius appellatio admittitur etiam in suspensivo; idem ibid.

Appellatio à sententia lata super nullitate matrimonii in quacumque instantia semper suspendit executionem; idem tom. 1. constit. 33. incip. Dei miseratione §. 11. (Vide verb. Matrimonium, in addit. hispan. vers. Brevi compendio, in qua de verbo ad verbum prædicta constitutio inseritur.) Appellatio in causis matrimonialibus præcludi nequit per acta penalia inter partes inita; idem tom. 1. constit. 85. incip. Nimiàm §. 7.

Appellatio à sententia pro nullitate professionis regularis prolata, à defensore professionum est interponenda, & prosequenda; idem tom. 2. constit. 47. incip. Si datam. (Vide addit. hispan. verb. Superiores, ubi ad litteram refertur dicta constitutio.) Appellatio ab unica sententia lata pro nullitate professionis, semper suspendit executionem; idem ibid. Et licet non interposita fuerit, res non dicitur iudicata, nec professus exire potest e claustris; idem ibid.

Appellantes ad futurum Concilium excommunicantur, & respectivè interdictis subjiciuntur; idem tom. 1. constit. 14. incip. Pastoralis §. 2. Appellantes à gravamine vel futura executione litterarum apostolicarum ad potestatem secularem excommunicantur; idem ibid. §. 13.

Clericus ob crimen occultum ab Episcopo suspensus à susceptis, vel à suscipiendis ordinibus, non potest appellare. Et si appellat, ac in ordine ministret, incurrit irregularitatem; idem de Synodo Diacerina lib. 7. cap. 7. §. 1. ad 5. Vide infra ad verb. Ordo in fine, ubi ad id afferuntur varia decreta.

APPLICATIO Missæ. Vide verb. Missa art. 2. & 7. & per tot.

AP-

la sententia ó mandamiento quede firme: (4) Ley 2. ejusd. Seguir debe la alzada la parte que se alzare al plazo que le pusiere el juzgador, y pareciere con el proceso ante el Juez de las alzadas; y si el juzgador no le pusiere plazo en que se presente, mandamos, que sea tenido el que se alzó de la seguir, y se presentare ante el Rey hasta quarenta dias, si fuere allende los Puertos, y si aquende los Puertos hasta quinze dias; y si fuere el Rey en la Villa hasta tercer dia, si fuere la alzada de los Alcaldes del Rey; y si fuere de los de Villa, para ante otro Alcalde mayor de la Villa, que aya poder de oír las alzadas, que las siga hasta tercer dia: (5) L. ead. in fin. Ibi: Y esto mismo mandamos que sea guardado, si el apelante alegare otra razon derecha, y la probare porque no pueda seguir la alzada, y probandola que la pueda seguir. (6) Ley 2. tit. 17. ejusd. Si alguno alegare contra la sentença, que es ninguna, y pueda decir hasta sesenta dias desde el dia en que fue dada la sentença: y si en los sesenta dias no lo dixere, no sea oído despues sobre esta razon:

BIBLIOTECA CENTRAL U.A.N.L.